

IN MEMORIAM ROBERT HOOZEE

21 JUNI 1949 - 21 FEBRUARI 2012

Geachte Mevrouw Hoozee, Beste Hedwig,
Beste Marieke, Beste Jan,
Mijnheer de Vast Secretaris, Mijnheer de Bestuurder,
Waarde Consorores, Waarde Confraters,
Geachte genodigden,

We brengen deze namiddag hulde aan Dr. Robert Hoozee, lid van onze Klasse der Kunsten sinds 1991, van wie we afscheid hebben moeten nemen op 21 februari laatstleden. Zijn onverwacht vroeg heengaan laat een nauwelijks in te vullen leemte na in de Vlaamse museumwereld. In zijn beklievende lijkrede, vreesde confrater Marijnissen, zelfs voor 'een bres in de dijk'.

Robert Hoozee drukte namelijk als Directeur van het Museum voor Schone Kunsten in Gent, een persoonlijke stempel van wetenschappelijke diepgang, geraffineerde smaak, eruditie, ernst en hoge beroepsethiek, op de museumwereld, zowel in de Stad Gent, in Vlaanderen, en met spraakmakende tentoonstellingen van internationale allure, ver buiten onze landsgrenzen. Robert had ook een uitgesproken visie op museologie en museumbeleid en stond bekend om zijn passie voor de specialismen waarin hij een gewaardeerd expert was: de Belgische kunst van de 19e en vroege 20e eeuw, landschapsschilderkunst, John Constable en de Britse kunst, James Ensor, het Vlaams Expressionisme, kunstenaarsverenigingen zoals 'Les Vingt' en 'La Libre Esthétique'. Over deze thema's publiceerde hij als enige auteur, redacteur of als co-auteur meer dan dertig boeken.

Robert Hoozee werd geboren op 21 juni 1949 te Wilrijk in een eenvoudig gezin. Hij studeerde Kunstgeschiedenis aan de Gentse Rijksuniversiteit en promoveerde tot Doctor in de Kunstgeschiedenis in 1975 op een proefschrift over de landschapsschilder John Constable onder het promotorschap van Prof. Marcel De Maeyer. Tijdens zijn doctoraatsonderzoek verbleef hij o.m. geruime tijd aan het gerenommeerde Londense Courtauld Institute. Hij begon zijn museale carrière aan de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, hier in Brussel, maar maakte al snel de voor sommigen vreemde overstap naar het toen nog kleine provinciale Museum voor Schone Kunsten Gent, waar hij eerst als assistent verbonden was. In 1982 werd hij er benoemd als directeur ad interim, en in 1985 als directeur.

Robert was verknocht aan het Gentse MSK. In 1998 werd hij benoemd tot algemeen directeur van het KMSK Antwerpen. Na nauwelijks enkele werkdagen, trok hij zich een weekend lang terug in de reserves van het Gentse museum, en nam het besluit om af te zien van zijn nieuw mandaat en terug te keren naar zijn vertrouwde omgeving, en naar zijn staf voor wie hij altijd een vaderfiguur was. Deze markante anekdote, die destijds opnieuw vreemd overkwam bij velen in de Vlaamse museumwereld en niet in het minst bij de administratie, karakteriseert

onze betreurde confrater. Hij hield niet van media-aandacht; hij verafschuwde het om op het voorplan te staan. Hij wou enkel geconcentreerd onderzoek doen, schrijven en vooral tentoonstellingen maken met diepgang, die desondanks het grote publiek aanspraken en vaak veel succes hadden. Vanuit die ingesteldheid als vakman, ontwikkelde het Museum voor Schone Kunsten Gent zich onder zijn leiding tot een internationale referentie op het gebied van de Belgische kunst van de 19^e en vroege 20^e eeuw.

Ik leerde Robert beter kennen toen ik in 1996 bestuurslid werd van de Vrienden van het MSK Gent. Deze VZW heeft een hechte band met de museumdirectie aangezien het de overheidssubsidies beheert, en daardoor een belangrijke speler is in acquisities, tentoonstellingen, evenementen en publiekswerking. Zo heb ik het genoeg gehad om 16 jaar met hem samen te werken. N.a.v. het 200-jarig jubileum van het Museum en 100 jaar Vrienden in 1997-1998 stelden we met confrater Balis en onze eveneens onlangs overleden vriend Paul Van Haute een collectieboek samen, waaraan tientallen binnen- en buitenlandse kunsthistorici meewerkten.

Om een beeld op te roepen van zijn werk, wil ik ingaan op enkele van zijn realisaties. De tentoonstelling *Parijs-Brussel / Brussel-Parijs*, die Hoozee in 1997 maakte met Anne Pinget, conservateur général au Musée d'Orsay te Parijs, handelde over de artistieke relaties tussen de Franse hoofdstad en ons land tussen 1848 en 1914. Typisch voor Hoozee's benadering was de contextualisering van de Beeldende Kunst in relatie tot de eigentijdse literatuur. Ik citeer uit de omslagtekst van de catalogus: "Het liberale België opende zijn deuren voor Franse politieke vluchtelingen, bannelingen en reizigers, zoals Baudelaire en Mirbeau, die er de rijkdom kwamen ontdekken van een cultuur doordrongen van de geest van de middeleeuwen, de renaissance en de barok. De school van Barbizon, het realisme van Courbet, en vervolgens het impressionisme van Manet en Monet, dat in België werd uitgedragen door Les XX en La Libre Esthétique, vonden spontaan weerklank bij Rops, Stevens en Ensor...". Robert droeg bij tot het inzicht hoe kunstenaars vaak, naar aanleiding van politieke omstandigheden 'ballingen' werden en hun kunst hierdoor vernieuwden. Hij legde in zijn werk ook veel nadruk op het belang van multimediaal artistieke, literaire, culturele, commerciële en politieke contacten en uitwisselingen. Lang voor 'social network analysis' een buzz-term werd in allerlei projectaanvragen, maakte hij de tentoonstelling *Veertig Kunstenaars rond Karel van de Woestijne* (1979). Hij wees op decisieve contacten binnen kunstenaarsverenigingen en hij vroeg aandacht voor de rol van kunsthandelaars, zoals P.G. Van Hecke, opnieuw lang vooraleer de kunsthandel ernstig werd genomen als voorwerp van systematisch kunsthistorisch onderzoek.

Een andere opmerkelijke tentoonstelling die Robert Hoozee maakte was *British Vision* in 2007, waarin hij nauw samenwerkte met de grote Engelse Turner expert, John Gage, die trouwens een week eerder als Robert overleed. Hierin was het concept hoe het insulaire isolement van Britse kunstenaars tussen 1750 en 1950 leidde tot een eigengereide vorm van verbeelding, als een lang uitgestrekte parallel met de continentaal Europese ontwikkelingen. Robert sprak mij voor het eerst over dit project elf jaar eerder. Dit levert het bewijs hoe lang en grondig hij zich, althans voor grootschalige evenementen, voorbereidde,

reflecteerde, documenteerde, de beste internationale experts rond zich verzamelde, en uiteindelijk een tentoonstelling realiseerde, waarbij hij niet alleen uitzonderlijke bruiklenen kon verkrijgen, maar waarvan Britse collega's toegaven dat zij het nooit op die manier hadden kunnen doen.

Met *British Vision* heropende het MSK na renovatiewerken die ruim drie jaar hadden geduurd. Deze verbouwing leidde Robert Hoozee met grote deskundigheid en met de hoogste eisen wat functionaliteit, beveiliging en klimaatcontrole betreft, en vooral ook de voor hem zo kenmerkende verfijnde esthetiek die zich uit in de kleinste details, van de meest adequate belichting tot de enige juiste plaats waarop een label werd opgehangen. Robert liet zich hierbij trouwens bijstaan door gelijkgestemden, zoals confrater Paul Robbrecht. Bij de heropening van het Museum stonden de Gentenaars met duizenden aan de inkom geduldig aan te schuiven en bewonderden hoe hun museumdirecteur hen hun museum terug schonk.

In zijn laatste tentoonstellingen greep hij, niet toevallig, terug naar thema's waarop hij in het begin van zijn carrière had gewerkt. Vorig jaar nog toonde hij olieverfschetsen van John Constable, de kunstenaar waarover hij had gedoctoreerd. Dit was weliswaar een overgenomen tentoonstelling. Ongeveer tegelijkertijd bracht hij in de context van de Maurice Maeterlinck herdenking, *Minne - Maeterlinck*. Terug het verband tussen beeldende kunst en literatuur en een remake van de George Minne tentoonstelling die hij in 1982 had gepresenteerd.

Wie de lopende tentoonstelling *Ford Maddox Brown* bezoekt, voelt nog Roberts aanwezigheid in de museumzalen: de geraffineerde kleuren van de wanden, de absoluut juiste belichting van de stukken, zijn esthetische visie op presentatie.

Robert Hoozee had nog veel ideeën. Zijn volgende groot project zou een overzichtstentoonstelling zijn over het Modernisme. Aan dit project wordt nu met man en macht hard gewerkt door het team dat hij al die jaren heeft begeesterd. Zijn levenswerk wordt verder gezet. Iedereen is dankbaar voor het magistrale oeuvre dat hij als groot kunsthistoricus achterlaat.

Maximiliaan Martens